

versie jan. 2020

1.2 Anti-pest Protocol

Pestgedrag beschadigt kinderen. Daarom doen we alles wat mogelijk is om pestgedrag te voorkomen.

Indien er toch sprake is van pesten gaan we daar op De Hoeksteen actief mee om. We gaan uit van de aanbevelingen uit de vijfsporen aanpak. Deze is ontwikkeld door landelijke organisaties voor ouders in het onderwijs.

Ook hebben wij ons laten inspireren door gedragsexpert Harry Janssens.

Enkele opmerkingen vooraf:

- Het is belangrijk om met de kinderen afspraken te maken, niet alleen om pesten te voorkomen, maar ook om pesten te signaleren. Als je wordt gepest of ziet dat er gepest wordt en je kunt het zelf niet oplossen, vraag dan om hulp bij de leerkracht. Alle leerlingen van de groep zijn verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.
- School en gezin halen voordeel uit een goede onderlinge samenwerking en communicatie. Er is een afgebakende rol voor de betrokkenen. Zo komen niet op school om eigenhandig een probleem op te lossen. De school is leidend, ouders ondersteunen de aanpak van de school handelen thuis op een juiste manier die oplossend gericht is voor alle betrokkenen..
- Pestgedrag moet zo snel mogelijk gestopt worden. Eerst proberen de leerlingen er samen uit te komen. Als dat niet lukt, hebben de leerlingen het recht én de plicht om het probleem bij de leerkracht neer te leggen. De leerkracht gaat in gesprek met de betrokken leerlingen om met afspraken het probleem op te lossen. Als dit niet genoeg is voor een oplossing, gaat de vijf-sporen-aanpak in.

Vijf Sporen aanpak

Als pesten effectief bestreden moet worden, dan moeten er 5 groepen meegenomen worden.

1. De leraar (signaleren en aanpakken)

Groepsniveau:

Leraren hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak van het pesten. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leraren worden ondersteund door de intern begeleider

die, als het nodig is, ook buiten de klas met individuele kinderen of met groepjes kinderen aan de slag gaat.

De ouders:

In deze fase zal de leerkracht of de intern begeleider, afhankelijk van de ernst van de zorg, de ouders op de hoogte stellen. Desnoods zal er een door school georganiseerd gesprek plaatsvinden met alle ouders uit de groep om te praten over de oplossing. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing. De leerkracht biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of extern deskundigen.

2. Hulp aan de pester

Algemeen:

Er wordt uiteraard met de pester gesproken. Dit kan een probleemoplossend gesprek zijn (op zoek naar de oorzaak) om vervolgens de gevoeligheid voor wat hij met het slachtoffer uithaalt te vergroten, gekoppeld aan afspraken met evaluatiemomenten.

Het advies is om de pester even de gelegenheid te bieden om zijn leven te beteren alvorens zijn ouders bij zijn wangedrag te betrekken. Natuurlijk is dit wel afhankelijk van de ernst van het pestgedrag.

Begeleiding van de pester:

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen).
- Laten zien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden.
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de ‘stop-eerst-nadenken-houding’ of een andere manier van gedrag aanleren.
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:
  - Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen).
  - Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt.
  - Voortdurend met elkaar de competitie aangaan.
  - Een voortdurende strijd om de macht in de klas of in de buurt.
  - Frustratie vanwege leerproblemen
  - Afreageren van een problematische thuissituatie
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

3. Hulp aan het gepeste kind

Uiteraard moet ook hulp aan het slachtoffer worden geboden. Kinderen die voortdurend worden gepest, kunnen op verschillende manieren reageren. De meeste kinderen worden passief en zitten er duidelijk mee. Een enkel gepest kind gaat zelf uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn 'aangeleerd', in de zin van 'reacties op uitstoting'. Dit gedrag kan ook weer afgeleerd worden. In dit geval zijn bijvoorbeeld sociale vaardigheidstraining, op zelfverdediging of kanjertraining goede interventies.

Begeleiding van de gepeste leerling

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest?
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten?
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen.
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Regelmatige gesprekken met de vertrouwenspersoon op school.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s).
- Het gepeste kind niet overbeschermen door bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen. Tenzij de school geen veilige gang van en naar school kan garanderen.

4. Hulp aan de zwijgende middengroep

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde stellen in de klas bijvoorbeeld door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruikmakend van verschillende werkvormen.
- Als een leerkracht met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen peestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve ondervinden.

5. Hulp aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken , maar met medeweten van de leerkracht.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Besteed extra aandacht aan uw kind.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Meld aan de leerkracht dat er gepest wordt in de klas als u merkt dat uw kind er last van heeft.

Stappenplan Anti-pest protocol

Vooraf:

Iedere melding van pestgedrag dient serieus genomen te worden. Op het moment dat een leerling, een ouder, een collega of de contactpersoon melding maakt van pestgedrag worden de volgende stappen ondernomen. Deze stappen zijn erop gericht om het pestgedrag zo snel mogelijk te stoppen. De verantwoordelijkheid voor het stoppen van pestgedrag is ook een verantwoordelijkheid van de groep als geheel.

Stap 1

De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. Indien wenselijk kan de leerkracht de ib-er op de hoogte stellen. Als eerste worden de ouders op de hoogte gesteld en vervolgens de betrokken partijen zoals tussen schoolse opvang (TSO), naschoolse opvang en het team (i.v.m. bijv. toezicht op het plein). De leerkracht zal nauwkeurig observeren en registreren in Parnassys.

Stap 2

De leerkracht heeft een gezamenlijk gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/ te stoppen. Als er meerdere kinderen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Er zal benadrukt worden dat alle kinderen zich veilig moeten voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken. Angst om zaken te melden zal moeten worden weggenomen. Binnen één week vindt eerste evaluatie plaats met de kinderen. Er wordt terugkoppeling naar de ouders gedaan. De leerkracht zal nauwkeurig observeren en registreren in Parnassys.

Stap 3

Wanneer blijkt dat er signalen zijn dat de situatie niet is verbeterd wordt er in samenspraak met de IB-er een groepsplan gemaakt. De betrokken ouders zullen op de hoogte gesteld worden van dit plan. Na 6 weken wordt dit plan geëvalueerd, zijn de doelen gehaald? Gesprek met de betrokken leerlingen (leerkracht zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen? Het plan wordt met IB-er geëvalueerd en de betrokken ouders worden geïnformeerd. Wanneer de doelen zijn behaald, wordt het plan afgesloten. Wanneer de doelen niet zijn behaald, dan volgt stap 4.

Stap 3a:

Regelmatige evaluatie van pesten in de klas. Het kan altijd terugkomen als de aandacht van de leerkracht verslapt. Vlak voor een evaluatie neemt de leerkracht contact op met de ouders van het gepeste kind om te horen of zij de indruk hebben dat het beter gaat in de klas.

Stap 4

Doelen groepsplan niet behaald, dan zijn de volgende 2 stappen mogelijk:

- a. Doelen bijstellen, opnieuw stap 3 volgen.
- b. Groot overleg; aanwezig IB-er en directie.
  - Wanneer individueel traject nodig is worden de stappen gevolgd volgens de schematische weergave individuele leerlingenzorg (zie hieronder).
  - Externen inschakelen, contact opnemen met Kindkracht.

Er wordt een terugkoppeling naar de ouders gedaan. Alle afspraken worden geregistreerd in het dossier.

Schematische weergave individuele leerlingenzorg

Onderwerp	Betrokken	Afspraken/activiteit
1. Leerkracht signaleert bij leerlingen onderwijsbehoefte op cognitief en/of sociaal gebied.	Leerling en leerkracht	Formuleren van hulpvraag, probleemoplossend handelen door leerkracht. In kaart brengen van belemmerende en stimulerende factoren van het kind.
2. Interne bespreking van leerlingen door leerkracht met ib-er. Leerkracht informeert ouders.	Leerling, leerkracht, IB-er, ouder(s)	Vastleggen afspraken in dossier kind. Plan van aanpak voor leerling in kaart brengen d.m.v. groepsoverzicht en groepsplan.
3. Bij te weinig vooruitgang kan leerling aangemeld/ besproken worden in zorgoverleg. Streeftermijn tussen stappen 1 en 3 is max. 3 maanden.	Leerkracht, IB-er, leden van zorgoverleg (PPO, schoolarts, orthopedagoog, schoolmaatschappelijk werkster)	Leerkracht vult in samenwerking met de ib-er het aanmeldingsformulier in. Ib-er legt verslag vast en zorgt voor uitvoering van de afspraken. Leerkracht informeert ouders.
4. Onderzoek door externen/ advies vraag (meestal PPO)	Leerling, leerkracht, IB-er, ouder(s), schoolmaatschappelijk werkster, orthopedagoog, PPO, etc.	Aanvraag formulieren worden ingevuld door leerkracht samen met IB-er en ouders.
5. Bespreking uitslag onderzoek	Ouder(s), IB-er, leerkracht en externen.	Advies uitvoeren.

Overwogen kan worden om de volgende stappen te nemen.

Stap 5

Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit met name als er sprake is van een grote zwijgende groep onder de klasgenoten die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren. Dit gesprek wordt geleid door een directielid of intern begeleider. De leerkracht(en) van de groep zijn op deze avond aanwezig...

Doel: informatieverstrekking en wat kunnen ouders doen om het gedrag te beïnvloeden? Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

Stap 6

Mocht al het bovenstaande niet het gewenste effect hebben, dan zal het 'Protocol Grensoverschrijdend gedrag' in gaan.